

Regizorii

Care este condiția (și — poate — destinul) unui regizor de teatru radiofonic? Îmi pun această întrebare deoarece, dacă prezența la microfon a regizorilor de teatru-„teatru“ e caz frecvent, reciproca nu e, nici pe departe, valabilă: cînd, și cum, și de cîte ori, ne-a fost dat să notăm venirea unui director de scenă microfonică pe scenele teatrelor „de imagini“? Și cu ce urmări? Și cu ce concluzii?

În același timp, îmi pun întrebarea de mai sus fiindcă un scenariu după *Pîinea nebunilor* de Hans Kehrler (traducere de Carmen Păsculescu-Florian), adaptat și pus pe unde de Grigore Gouța, ne-a îndemnat la o tresărire: cum ar arăta regizorul Gouța pe o scenă „adevărată“? *Pîinea nebunilor*, un text cu subtile inflexiuni de gravitate germanică și de ciudat, a găsit în Gouța și înțelegerea, și facultatea de a uni personajele cu actorii de trebuință, și nervul necesar, și nervii necesari (ceea ce, de altminteri, nici nu era greu, dacă ținem seama de ființa foarte particulară a directorului de scenă). Ea, pîinea, a fost, dacă se poate spune așa, servită desăvirșit, informîndu-ne (și pe această cale) că regizorii de la radio, despre care am mai vorbit și vom mai vorbi, sînt buni conducători de teatru, posedînd latențe (dacă nu chiar rîvniri) nu numai pentru sunet, ci și pentru imagine. Ce-ar aduce nou (în principiu) un spectacol oferit specialiștilor-radio? Mai înții, desigur, o surpriză... așteptată. E vorba de cultivarea cuvîntului, de articularea replicii, de punerea în pagină a dialogului și — bineînțeles — de utilizarea la maximum a mijloacelor auditive. Siliți să trăiască neconținut în și numai în universul sunetelor, acești regizori ar oferi, cred, scenei descoperiri cu urmări fecunde.

Dar, mai interesante încă mi se pare că vor fi surprizele, de data asta... neașteptate. Să nu uităm că unilateralitatea regizorilor-radio naște, trebuie să nască, refuzări teribile (oh, dac-aș avea posibilitatea să lucrez

M. ALEXANDRU

Cronica

ca ceilalți, cu toate mijloacele teatrului!) și rezervoare de idei într-ale vizualului. Și, cînd mă gîndesc cîte mișcări, cîte gesturi, cîte culori, cîte decoruri, cîte lumini se nasc, pentru a fi îngropate, în gîndirea celor limitați la sunet, am impresia că prezența regizorilor-radio pe scene va coincide cu o explozie de imagini.

„Al patrulea anotimp“

Dintre meritele (ba chiar „superioritățile“) radioului, unul pe care istoria teatrului trebuie să-l claseze la loc de frunte îl constituie, fără îndoială, voința de a prezenta auditoriului, cu cvasimaximă regularitate posibilă, textele valabile ale contemporaneității, sudate într-un unic și extraordinar repertoriu permanent. E cu atît mai prețios faptul acesta cu cît, din păcate, o veche și stăruitoare prejudecată (sau, poate, judecată) face ca, cel mai adesea, piesele deceniilor noi să dispară, după o primă carieră (unu-doi-trei ani) de pe afiș, pentru zece, cincizeci de ani sau o veșnicie. Uitîndu-se că textele dovedit valabile trebuie să fie vizibile, într-un fel sau altul, oricînd, cam ca o carte din timp în timp reeditată. Uitîndu-se că noțiunea „a fost văzută“ e mai mult decît relativă, deoarece generațiile de spectatori se succed într-un ritm nu prea sesizat de directorii scenelor și că copilul care avea 12 ani la premiera celui de *Al patrulea anotimp* de Horia Lovinescu (am dat un exemplu), nefiînd, deci, spectator posibil, are, azi, 18 împliniți, a auzit de dramă, poate a citit-o, dorește s-o vadă... dar n-o întîlnește pe nici un afiș bucu-reștean.

Cu, din cînd în cînd, o excepție. Pe afișul radiofonic. Care, cum a fost cazul săptămînilor trecute, a programat solidul și tăiosul text horalovinescian, în adaptarea fidelă a lui Val Săndulescu, în regia lui Mihai Berechet și Dan Puican și într-o distribuție de la, dar mai ales de Național, care, de la

Garmen Stănescu, Ilinca Tomoroveanu sau Natașa Alexandra (ce voce din marele „bulevard” — în sens foarte teatral — de odinioară !) la Damian Crișmaru, Traian Stănescu sau Emil Liptac, a exprimat, într-o bună sinteză, neoclasicismul lui Brechet și urechea radiofonică a lui Dan Puican.

Pariul

Vă propun următorul pariu. Să citiți cu atenție Programul Radio, să notați ziua și ora cînd studioul bucureștean, difuzează piese interpretate de actorii teatrelor populare (cum, de pildă, *Sosesc deseară* de Tudor Mușatescu la Teatrul Popular din Rîmnicu-Vilcea), să invitați un prieten acasă la ora respectivă, să deschideți aparatul de radio cu două minute după clipa începutului (adică, după genericul sonor), să răspundeți „nu știu” la întrebarea: „dar cine joacă?”, să răspundeți: „n-am” la cererea: „dă-mi

un ziar de astăzi ca să văd”, să ascultați, împreună cu musafirul dumneavoastră, emisiunea. Și, după un timp, să întrebați: „nu-mi dau seama cine joacă... tu-i recunoști?”. Dacă interlocutorul zice: „habar n-am, dar sînt slabi” (eufemism, deoarece vorba e, în asemenea împrejurări, alta), atunci înseamnă că ați pierdut pariul.

Dacă, însă, interlocutorul se chinuie lăuntric: „nu-mi dau seama, parcă e Ion Marinescu, adică nu... Silviu Stănculescu... adică nu... Cozorici” — atunci înseamnă că ați cîștigat pariul.

Așa cum ni s-a întîmplat nouă, în legătură cu actorii din Rîmnicu-Vilcea, confundăți (deci, confundabili) cu „profioniștii”.

Așa cum ni s-a întîmplat nouă, cu echipa — trebuie s-o notăm aici — Constantin Dumitrescu, Eduard Stroe, Const. Negrescu, Dumitru Vlăduț, Mariana Vlăduț, Ioana Ionescu, Jean Ionescu.

Așa cum se întîmplă dacă vrei să măsoari standardul real al unui grup artistic de amatori.

Să mai precizez că această „confuzie” (mult vizată) reprezintă cea mai elogioasă cronică teatrală cu putință pentru formația din Rîmnicu-Vilcea ?

NOTE

Istorie

Istorie... În bombardamentul aviației hitleriste, dezlănțuit cu barbară furie în urma actului insurecțional din august 1944, a fost distrusă și glorioasa clădire a Naționalului bucureștean. Printr-o fericită întîmplare, aripa direcției, aflată pe fosta stradă Cîmpineanu (azi 13 Decembrie), a scăpat neatinsă. Pînă în 1973, cînd s-a inaugurat noul edificiu al teatrului, aici, în aceste camere, a fost direcția primei scene a țării, direcție ocupată de mari figuri ale culturii românești. Interioralele conservă și azi — cînd direcția s-a mutat — ceva din spiritul vremilor scurse. Numai că, devenită din decembrie 1973 sediu funcționare, istorica clădire riscă să intre în anonimatul caselor obișnuite. Și doar aici s-a consumat un mare capitol al istoriei teatrului nostru. Direcția Monumentelor Istori-

rice are deplina competență să propună conservarea muzeală a casei.

Lauri

Din 1921, cînd tineri muncitori vilcei, constituiți în societatea culturală „Muncitorul”, au reprezentat drama lui Caragiale *Înăpasta*, au trecut 55 de ani, timp în care Teatrul popular din Rîmnicu-Vilcea a cunoscut o tot mai fecundă viață scenică. Realizările au fost pe măsura justificatelor ambiții: numai în ultimii treizeci de ani s-au abordat, de la Mihael Sorbul, Sebastian și pînă la Baranga, de la O'Neill, A. Miller și pînă la Kataev, titluri reprezentative pentru un veritabil teatru. Dealtfel, Teatrul popular vilcean este de trei ori laureat al festivalurilor naționale de artă dramatică și numără — împreună cu ansamblul operetei — 100 de www.cine.ro repre-

zentate toate generațiile, începînd cu veteranul tipograf octogenar Al. Bertoli. Entuziaștii actori-amatori se numără, deci, cu zecile, dar trebuie amintiți Tică Dumitrescu, Nelu Stroe, Tanța Negoescu, Mircea Croitoru, Adela Georgescu, Marcel Zineli, Ginel Ciobănescu, distinși cu premii de interpretare de-a lungul vremii, autentici actori. Ne bucură să consemnăm conlucrarea de durată și pasionată a regizorului D. D. Neleanu cu amatorii vilcei.

Pentru Centenarul Independenței se repetă drama lui Victor Ion Popa, Răspîntia cea mare, și e în studiu o mai veche dorință a colectivului, aceea de a da viață scenică clasicei O serioasă pierdută.

Întrat în a doua jumătate de secol de existență, Teatrul popular din Rm. Vilcea are la activ o „istorie” de invidiat.